

The Relations Between Primary Education Academic Achievement Grades and “the Exam of Student Selection And Placement for High School” Scores*

K. Zülfiyar Deniz**

Hülya Kelecioğlu***

ABSTRACT: In this study, the relationship has been investigated among the Exam of Student Selection and Placement for High School (OKÖSYS) 2002 scores, elementary education Turkish, mathematics, science, social sciences, History of Republic of Turkey’s Revolution and citizenship lessons’ achievement scores and means of from 4th to 8th class academic achievements’ grades. The population has been composed of elementary education students who have attended school in Ankara Metropolitan. Multiple regression analyses have been applied to data. Citizenship lesson’s grades haven’t significantly been relationship with social sciences subtest. Other lessons’ grades, sometimes first semester – sometimes second semester, have been significantly relationship related to subtest. 4. 6. and 8th class means of academic achievement grades have significantly explain in variance of 2002 OKÖSYS scores; 5th and 7th class grades haven’t significantly explain.

Key Words: Concurrent validity, Validity, OKS, LGS

---

* This study composed of part of the master thesis called “Concurrent Validity Study Between Elementary Education Academic Achievement and the Exam of Student Selection and Placement for High School Scores”.

**Araş.Gör. Ankara University, Faculty of Educational Sciences, Department of Measurement and Evaluation zlfkrdnz@yahoo.com; deniz@education.ankara.edu.tr

***Yrd.Doç.Dr. Hacettepe University Faculty of Education, Department of Measurement and Evaluation hulyaebb@hacettepe.edu.tr; hulyakelecioğlu@hotmail.com

SUMMARY

In this research, the relationship has been investigated among the 2002 OKÖSYS (The Exam of Student Selection and Placement for High School) points, elementary education Turkish, mathematics, science, social sciences, Turkish Republic's Revolution of History and citizenship lessons' achievement points and means of 4, 5, 6, 7 and 8th class academic achievements' points. As this relationship has been found significant, concurrent validity has been examined among the 2002 OKÖSYS, it's subtests and these lessons' scores and these academic achievements' grades.

In this research, population has been composed of elementary education students who have attended school in Ankara Metropolitan. 11 schools have been selected from this population, from each district rate of enter the 2002 OKÖSYS. Two or three classes have been determined in these schools. 341 boys, 326 girls (total 667 students) who have been selected in these classes have made up sample, which those have got seven and eight classes grades.

Standard multiple regression analyses have been applied to data.

In this research results:

1. Mean of those students' elementary education academic achievement grades have explained in variance of 2002 OKÖSYS, which is maximum 6th, then 8th and 4th classes grades.

2. Citizenship lesson's grades both semester and annual scores couldn't significantly explain the variance of social sciences subtest.

3. All lessons except citizenship lesson, have significantly explained variance of related to OKÖSYS subtest.

4. Seven and eight Turkish lessons 0,30, 7 and 8 mathematics lessons 0,28, 7 and 8 science lessons 0,22, 7 and 8 social sciences, History of Republic of Turkey's Revolution and citizenship lessons together 0,36 have been explained related to subtests' variance.

5. Eight classes mathematics and Turkish lessons grades have explained variance more than 7th class mathematics and Turkish lessons scores related to subtest; 7th class science and social sciences lessons scores have explained variance more than eight class science and History of Republic of Turkey's Revolution and citizenship lessons scores related to subtest; these results have indicated that there aren't any orderly increase or decrease between achievement and subtest.

These results have shown that elementary education achievement grades related to the 2002 OKÖSYS scores and elementary education achievement grades have sufficiently predicted the 2002 OKÖSYS and it's subtest.

İlköğretim Başarı Ölçüleri ile Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Arasındaki İlişkiler*

K. Zülfikar Deniz**

Hülya Kelecioğlu***

ÖZ: Bu çalışmada 2002 OKÖSYS (Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı) puanları ile ilköğretim Türkçe, matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler, vatandaşlık, T.C. İnkılap Tarihi dersleri ve ilköğretim dördüncü sınıftan sekizinci sınıfa kadar yıl sonu başarı ortalamaları arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Araştırmanın evreni, Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki ilköğretim öğrencileridir. Verilerin analizinde standart çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda vatandaşlık dersinin testteki başarıyı yordamadığı ve onun dışındaki derslerden bazılarının birinci dönem notları ile ilgili alt test arasında; bazılarının ise ikinci dönem notları ile ilgili alt test arasında manidar ilişkiler bulunmuştur. OKÖSYS toplam puanını dördüncü, altıncı ve sekizinci sınıf not ortalamalarının yordama gücü manidarken, beşinci ve yedinci sınıf not ortalamalarının yordama gücü manidar değildir.

Anahtar Sözcükler: Uygunluk Geçerliği, OKÖSYS, Geçerlik, OKS, LGS

* Bu makale “İlköğretim Akademik Başarı Ölçüleri ile Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı Puanları Arasındaki Uygunluk Geçerliği Çalışması” adlı Yüksek lisans tezinin bir kısmından oluşmaktadır.

**Araş.Gör. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Ölçme ve Değerlendirme (Psikometri) Anabilim Dalı. zlfkrdnz@yahoo.com; deniz@education.ankara.edu.tr

***Yrd.Doç.Dr. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı. hulyaebb@hacettepe.edu.tr; hulyakelecioğlu@hotmail.com

GİRİŞ

Ülkemizde eğitimin çeşitli kademelerinde, bir sonraki eğitim kurumuna devam etmek isteyen öğrencileri seçme ve yerleştirme amacı ile merkezi sınavlar yapılmaktadır. Bu sınavlar öğrenci başarısını, yeteneğini veya bir üst kademede beklenen hazır bulunuşluk düzeyini ölçme amacına dönük olmakta ve çoğunlukla seçme sınavı niteliği taşımaktadırlar. Türkiye’de yapılan merkezi sınavların büyük çoğunluğu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından; bir kısmı da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Bunlardan biri de, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı tarafından yapılan Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKÖSYS)’dir. Bu sınava, ilköğretim sekizinci sınıfta okuyan öğrenciler girebilmektedir (MEB, 2002).

OKÖSYS’nin amacının, Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler alt testleri ile öğrencilerin akademik yeteneklerini ölçmek olduğu belirtilmektedir. Bu alt testlerin kapsamı da, ilköğretimde ilgili derslerde öğretilen kavram, ilke ve genellemeleri kullanarak yorumlama, ilişkilendirme, analiz etme gibi zihinsel becerileri yoklamaya dönük olarak oluşturulmaktadır. Bu sınav sonunda öğrenciler tercih ettikleri okullara puan sıralaması dikkate alınarak yerleştirilmektedirler (MEB, 2002).

Seçme sınavlarının amacı, sınava girenler arasından, bir sonraki (öğrenim, iş vb.) aşamada başarılı olma olasılığı diğerlerinden daha yüksek olanları seçmek olduğundan, bu sınavlarda aranan önemli bir özellik yordama geçerliliğidir. Seçme sınavlarının bu amacı gerçekleştirme düzeyi, genellikle, bireylerin seçildikleri okuldaki ya da işteki performanslarına bakılarak ölçülür. Eğitimde önemli kararlara dayanak olan seçme sınavların geçerlik kanıtlarından biri, bu sınavların öğrencilerin gelecekteki başarılarını yordama gücü iken, diğeri de sınavın, sınava giren öğrencilerin önceki öğrenmeleriyle olan ilişki düzeyidir (Aiken, 1971; Özçelik, 1998; Baykul, 2000).

OKÖSYS alt testleri, ilköğretimde kazandırılmış olan ve ortaöğretimdeki başarıya temel olduğu düşünülen bazı kavramlara ve zihinsel becerilere dayanmaktadır. Bu nedenle, OKÖSYS puanlarının, ilköğretim başarısı ile ilişkisi olduğu ve bu ilişki derecesinin de sınav için bir uygunluk geçerliği kanıtı olacağı düşünülebilir. Ülkemizde yapılan seçme sınavlarının geçerlik araştırmalarında, yordama geçerliği çalışmaları yapıldığı gibi (ÜSYM, 1979; Aşkar, 1985; Demirok, 1990; Karakaya, 2002; Sak, 1995; Tezbaşaran, 1991), yordayıcı puanlardan daha önce elde edilen

ölçüt puanlar kullanılarak uygunluk geçerliği çalışmaları da yapılmıştır (Oral, 1985; Baykul, 1989; Kelecioğlu, 2003).

OKÖSYS ile ilgili yapılan geçerlik çalışmalarında, sınavın yapısı incelenerek yapı geçerliğine ilişkin kanıtlar bulunmuş ve bu yapının kız ve erkek öğrencilere göre değişmediği görülmüştür (Aslan, 2001). Bir diğer çalışmada ise bu sınavın faktör yapısı ve sınavın yordama gücü birlikte incelenmiştir (Kutlu ve Karakaya, 2003). Bu çalışmada sınavın sekiz faktörden oluştuğu ve lise birinci sınıf akademik başarısının önemli bir kısmını yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, OKÖSYS'nin Türkçe ve matematik alt testlerindeki başarının ortaöğretim birinci sınıf başarısının önemli bir yordayıcısı olduğu; ancak coğrafya ve fizik alt testlerinin ortaöğretim birinci sınıf başarısını yordamadığı bulunmuştur (Karakaya, 2002; Karakaya ve Kutlu, 2002). Diğer bir çalışmada da ilköğretim diploma notlarıyla genel yetenek testi puanlarının birlikte OKÖSYS matematik alt testi puanlarının 0,52'sini açıkladığı; OKÖSYS ile diploma notları, genel yetenek testi puanları ve lise 1.sınıf akademik başarı ortalamaları arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Önen, 2003).

Bireylerin gelecekte alacakları eğitimi belirlemeyi amaçlayan bu sınavın güvenilirlik ve geçerliği büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle bu tür sınavların güvenilirlik ve geçerliklerinin incelenmesi önem kazanmaktadır.

Bu araştırma 2002 yılında uygulanan OKÖSYS testlerinin ilköğretim başarı ölçüleri ile uyumunu belirlemeye yönelik, bir uygunluk geçerliği çalışmasıdır. Bu bağlamda araştırmanın problemini, OKÖSYS 2002 sınavına giren öğrencilerin sınav başarı ölçüleri ile ilköğretim ilköğretim başarı ölçüleri arasındaki ilişkinin yönünün ve düzeyinin ne olduğunun incelenmesi oluşturmaktadır.

Buna göre araştırmanın amacı,

a) Ankara'daki devlet ilköğretim okullarında okuyan öğrenciler arasından seçilen bir grup öğrencinin birinci ve ikinci dönem ilköğretim 7. sınıf (Türkçe, matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler) ve 8. sınıf (Türkçe, matematik, fen bilgisi, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük) ders başarıları ile OKÖSYS'nin ilgili alt testlerine ilişkin başarıları arasındaki ilişkiyi;

b) İlköğretim 4. 5. 6. 7. ve 8. sınıf yıl sonu not ortalamalarının OKÖSYS ham puanlarındaki değişkenliği açıklama düzeylerini incelemek olarak belirlenmiştir.

YÖNTEM

OKÖSYS'nin ilköğretim yedinci ve sekizinci sınıf ders notları ve ilköğretim 4. 5. 6. 7. ve 8. sınıf yıl sonu not ortalamaları arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik betimsel bir çalışma olan bu araştırmanın örnekleme, verilerin toplanmasına ve analizine ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2002 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki devlet ilköğretim okullarının sekizinci sınıflarında öğrenim gören ve OKÖSYS'ye katılan 35.384 öğrenci oluşturmaktadır.

2002 OKÖSYS'ye katılan adayların Ankara evrenindeki öğrenci sayısı, her ilçenin evrene oranı ve ilçe başına düşen okul sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: 2002 OKÖSYS'ye Katılan Adayların Ankara Evrenindeki Öğrenci Sayısı, Her İlçenin Evrene Oranı ve Örneklem Seçilen Okul Sayıları

İlçeler	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Sayısının Evrene Oranı	Örneklem Seçilen Okul Sayısı
Altındağ	3365	0,09	1
Çankaya	8698	0,24	3
Keçiören	7596	0,21	2
Mamak	3899	0,11	1
Sincan	3645	0,10	1
Yenimahalle	6116	0,17	2
Etimesgut	2065	0,05	1
TOPLAM	35384	1,00	11

Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan ilçelerdeki okullarda sınava giren öğrenci sayısı 35.384'tür. Bu yedi ilçenin her birinde sınava katılan öğrenci sayılarının tüm öğrenci sayısına oranı, Tablo 1'in 3. sütununda yer almaktadır. Bu oranlar doğrultusunda da Tablo 1'in 4. sütununda görülen semtlere göre okul sayılarının dağılımı elde edilmiştir. Böylece üzerinde çalışma yapılmış olan 11 okul (üç Çankaya, bir Mamak, iki Keçiören, bir Sincan, bir Etimesgut, iki Yenimahalle, bir Altındağ ilçesinde olmak üzere) kura yöntemiyle örneklem olarak seçilmiştir. Örneklem seçilen okulların ilçelere ve öğrenci sayılarının okullara göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki yedi ilçeden 11 okuldan her okuldan iki şube olmak üzere küme örnekleme yöntemiyle 341 erkek, 326 kız olmak üzere toplam 667 öğrenci bu araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veriler Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Ölçme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı'ndan ve örnekleme dahil olan ilköğretim okulları kayıtlarından elde edilmiştir.

Örnekleme alınan okullarda 2001-2002 ders yılı sekizinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin bu yıla ait ders notları ile aynı öğrencilerin 2000-2001 ders yılı yedinci sınıf ders notları sınıf geçme defterlerinden alınmıştır. Bu öğrencilerin sekizinci sınıf ders notlarının yanı sıra dördüncü sınıftan sekizinci sınıfa kadar yıl sonu başarı ortalamaları ile diploma not ortalamaları da alınmıştır.

Tablo 2: Örnekleme Seçilen Okulların İlçelere Göre ve Öğrenci Sayılarının Okullara Göre Dağılımı

İlçeler	Okullar	Öğrenci Sayısı			Örnekleme Giren 8. sınıf Öğrencileri			
		Erkek	Kız	Top.	Erkek	Kız	Top	%
Mamak	Mehmet Çekiç İ.Ö.O	51	49	100	13	14	27	0,27
Keçiören	Tarhuncu A.Paşa İ.Ö.O	98	125	223	34	40	74	0,33
Keçiören	Kalaba İ.Ö.O	180	122	302	19	13	32	0,11
Sincan	Semiha İsen İ.Ö.O	69	73	142	41	39	80	0,56
Etimesgut	Nurettin Ersin İ.Ö.O	68	82	150	33	22	55	0,37
Y.Mahalle	Afşin Bey İ.Ö.O	54	57	111	25	32	57	0,51
Y.Mahalle	Kent-Koop İ.Ö.O	110	112	222	38	45	83	0,37
Çankaya	Tevfik İleri İ.Ö.O	172	162	334	40	36	76	0,23
Çankaya	Kurtuluş İ.Ö.O	144	114	258	33	17	50	0,19
Çankaya	İltekin İ.Ö.O	76	73	149	35	36	71	0,48
Altındağ	Uluğbey İ.Ö.O	44	54	98	30	32	62	0,63
TOPLAM		1066	1023	2089	341	326	667	

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri iki ayrı grup olarak düşünülmüştür. Birinci grupta seçilen on bir okuldan 2002 OKÖSYS'ye girmiş olan bütün öğrenciler (2088 kişi), ikinci grupta ise yedinci ve sekizinci sınıf ders notları ile dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf yıl sonu başarı ortalamaları ile diploma not ortalamalarına ulaşılan ve 2002 OKÖSYS'ye girmiş olan 667 öğrenci bulunmaktadır.

İlk grup veriler üzerinden 2002 OKÖSYS'nin güvenilirliği ve betimsel istatistikleri hesaplanmıştır. İkinci grup verilerden ise araştırmanın amacına ve alt amaçlarına yönelik analizler yapılmıştır.

Araştırmanın **yordanan değişkenleri**, örnekleme dahil olan öğrencilerin 2002 OKÖSYS ham puanları ile Türkçe, matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgilerden oluşan dört alt testin ham puanlarıdır. Bu bağımlı değişken üzerinde etkisi araştırılan **yordayıcı değişkenler** ise, yedinci sınıf birinci ve ikinci dönemlere ait Türkçe, matematik, fen bilgisi ve sosyal bilgiler ders notları, sekizinci sınıf birinci ve ikinci dönemlere ait Türkçe, matematik, fen bilgisi, vatandaşlık ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders notları ve tüm bu notların ortalamaları ile dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf dönem sonu not ortalamalarıdır.

Araştırmada test puanlarının ve alt test puanlarının yordanmasında bağımsız değişkenlerin etkisinin ne kadar olduğunu belirlemek için standart çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Analiz öncesinde regresyon varsayımları test edilmiştir. Standart çoklu regresyon analizinde regresyon eşitliğine bağımlı değişkendeki açıklanan varyansa manidar bir etkisi olup olamamasına bakılmaksızın tüm değişkenler alınır ve tüm yordayıcı değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki ortak etkileri incelenir (Tabachnick 1996; Büyüköztürk 2002).

BULGULAR

2002 OKÖSYS, 25 Türkçe, 25 matematik, 25 fen bilgisi ve 25 sosyal bilgiler olmak üzere toplam 100 çoktan seçmeli sorudan oluşmaktadır. Sosyal bilgiler testindeki sorular ilköğretimde öğretilen sosyal bilgiler, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, vatandaşlık bilgisi ve din kültürü ve ahlak bilgisi derslerini kapsamaktadır. Diğer alt testler aynı isimle okutulan derslerin içeriğine sahiptir.

2002 OKÖSYS alt testlere ve tüm teste ait örnekleme dahil olan okullardan elde edilmiş betimsel istatistikler ve güvenilirlik katsayıları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: 2002 OKÖSYS'nin Örnekleme Dahil Olan Okullardan Elde Edilmiş Betimsel İstatistikleri ve Güvenirlik Katsayıları (N=2088)

Testler	K	$\bar{X}$	S _x	V (%)	KR-20
Türkçe	25	14,74	4,45	30	0,77
Matematik	24*	8,02	4,75	59	0,81
Fen Bilgisi	25	9,03	4,91	54	0,81
Sosyal Bilgiler	25	10,57	4,9	43	0,83
Tüm Test	99	42,37	15,43	36	

* 2002 OKÖSYS'de Matematik alt testinin 6. sorusu iptal edilmiştir.

Test ve alt testlerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde Türkçe alt testinin ortalamasının 14,74 ile en yüksek; Matematik alt testinin aritmetik ortalamasının ise 8,02 ile en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Tablo 3'te bağlı değişim katsayıları incelendiğinde başarıları bakımından öğrenciler arası değişkenliğin görece en fazla olduğu alana 0,59 ile matematik alt testi olduğu görülmektedir. Onu 0,54 ile Fen Bilgisi alt testine ait dağılım izlemektedir. En homojen dağılım ise 0,30 ile Türkçe alt testi dağılımıdır. Türkçe alt testi puanları dağılımının hem görece homojen olması hem de ortalamasının yüksek olması diğer alt testlere oranla daha kolay sorulardan oluştuğunu göstermektedir.

Tablo 3'te alt testlere ve tüm teste ait KR-20 güvenirlilik katsayıları akademik başarı testleri için yeterli bir düzeyde olmakla birlikte aralarında farklılıklar görülmektedir. En düşük güvenirlilik katsayısı 0,77 ile Türkçe alt testine; en yüksek güvenirlilik katsayısı 0,83 ile Sosyal Bilgiler alt testine aittir. Bu katsayılar, seçme gerektiren başarı testleri için yeterli kabul edilebilecek bir düzeydedir (Baykul, 2000).

OKÖSYS'nin uygunluk geçerliği çalışması, her alt teste ilişkin olarak ayrı yürütülmüş ve bu amaçla çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Alt testler ve alt testlerle ilgili olduğu düşünülen dersler arasındaki ilişkiler birinci ve ikinci dönem sonu ortalamalarına göre ayrı ayrı incelenmiştir.

Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nın Türkçe alt testinden alınan puanlar (TAP) ile yedinci (T7) ve sekizinci sınıf (T8) Türkçe dersi başarı ölçüleri arasında sınıflara göre nasıl bir ilişki vardır?

OKÖSYS Türkçe alt testi puanlarının kestirilmesine ilişkin Türkçe dersi dönem sonu not ortalamalarıyla çoklu regresyon analizi sonuçları ve en uygun regresyon eşitliği Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: *Türkçe Alt Testi Puanları ile Türkçe Dersi Dönem Sonu Not Ortalamaları Arasında Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları*

Dersler	B	Sh	β	β^2	t	p
T8.1	1,02	0,21	0,28	0,08	4,79	0,00
T8.2	0,31	0,21	0,08	0,01	1,46	0,15
T7.1	0,59	0,21	0,17	0,03	2,88	0,00
T7.2	0,33	0,22	0,09	0,01	1,50	0,14
Sabit	6,88	0,54			12,82	0,00

$$TAP=6,88+1,02T8.1+ 0,59 T7.1$$

$$[F =71,14 ; p<0,01 ; R=0,55 ; R^2=0,30]$$

Regresyon analizinden elde edilen F değeri 0,01 düzeyinde manidar olduğundan, regresyon modelinin uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4'te verilen çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre dönem sonu not ortalamalarından sekizinci sınıf birinci dönem Türkçe not ortalaması, standartlaştırılmış regresyon katsayısının kareleri (β^2) dikkate alındığında 0,08 ile en önemli yordayıcıdır. Yedinci sınıf birinci dönem Türkçe not ortalaması 0,03 ile ikinci önemli yordayıcıdır. Yedinci ve sekizinci sınıfın ikinci dönemleri ise 0,01 ile yordama açısından son sırada yer almaktadırlar. Bu değişkenlerin yordama güçlerinin manidarlığına ilişkin t değerlerinden Türkçe yedinci ve sekizinci sınıf birinci dönem notlarının yordama güçlerinin manidar olduğu, Türkçe yedinci ve sekizinci sınıf ikinci dönem notlarının yordama güçlerinin manidar olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4'teki bulgulardan, OKÖSYS Türkçe alt testini Türkçe dersinin yedinci sınıfının ve sekizinci sınıfının birinci dönemlerinin yordadığı, ikinci dönemlerinin yordamadığı görülmektedir. Bu durum, Türkçe alt testinin ölçtüğü davranışların kapsamının dönemlere göre farklılık göstermesinden kaynaklanmış olabilir.

Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nın matematik alt testinden alınan puanlar (MAP) ile yedinci (M7) ve sekizinci (M8) sınıf matematik dersi başarı ölçüleri arasında sınıflara göre nasıl bir ilişki vardır?

OKÖSYS Matematik alt testi puanlarının kestirilmesine ilişkin Matematik dersi dönem sonu not ortalamalarıyla çoklu regresyon analizi sonuçları ve en uygun regresyon eşitliği Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Matematik Alt Testi Puanları ile Matematik Dersi Dönem Sonu Not Ortalamaları Arasında Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Dersler	B	Sh	β	β^2	t	p
M8.1	1,09	0,21	0,35	0,12	5,23	0,00
M8.2	0,13	0,22	0,04	0,00	0,60	0,55
M7.1	0,22	0,17	0,07	0,00	1,27	0,20
M7.2	0,42	0,20	0,12	0,02	2,05	0,04
Sabit	2,40	0,43			5,57	0,00

$$MAP=2,4 + 1,09M8.1 + 0,42M7.2$$

$$[F =66,88 ; p<0,01 ; R=0,54 ; R^2=0,29]$$

Regresyon analizinden elde edilen F değeri 0,01 düzeyinde manidar olduğundan, regresyon modelinin uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5'te verilen standart çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre dönem sonu not ortalamalarından sekizinci sınıf birinci dönem matematik not ortalaması, standartlaştırılmış regresyon katsayısının kareleri (β^2) dikkate alındığında 0,12 ile en önemli yordayıcıdır. Yedinci sınıf ikinci dönem matematik not ortalaması 0,02 ile ikinci önemli yordayıcıdır. Yedinci sınıf birinci dönem ve sekizinci sınıf ikinci dönem notları ise son sıralarda yer almaktadırlar. Bu değişkenlerin yordama güçlerinin manidarlığına ilişkin t değerlerinden matematik sekizinci sınıf birinci dönem ve yedinci sınıf ikinci dönem notlarının yordama güçlerinin manidar olduğu, matematik yedinci sınıf birinci dönem ve sekizinci sınıf ikinci dönem notlarının yordama güçlerinin manidar olmadığı görülmektedir.

Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı'nın fen bilimleri alt testinden alınan puanlar (FAP) ile yedinci (F7) ve sekizinci (F8) sınıf fen bilgisi dersi başarı ölçüleri arasında sınıflara göre nasıl bir ilişki vardır?

OKÖSYS Fen Bilgisi alt testi puanlarının kestirilmesine ilişkin Fen Bilgisi dersi dönem sonu not ortalamalarıyla standart çoklu regresyon analizi sonuçları ve en uygun regresyon eşitliği Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Fen Bilimleri Alt Testi Puanları ile Fen Bilgisi Dersi Dönem Sonu Not Ortalamaları Arasında Standart çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Dersler	B	Sh	β	β^2	t	p
F8.1	0,35	0,21	0,10	0,01	1,67	0,10
F8.2	0,57	0,22	0,14	0,02	2,55	0,01
F7.1	0,49	0,19	0,14	0,02	2,62	0,01
F7.2	0,56	0,22	0,15	0,02	2,57	0,01
Sabit	2,65	0,54			4,94	0,00

$$FAP=2,65+0,57F8.2+ 0,56 F7.2+0,49 F7.1$$

$$[F =46,92 ; p<0,01 ; R=0,47 ; R^2=0,22]$$

Regresyon analizinden elde edilen F değeri 0,01 düzeyinde manidardır. Bu sonuçtan regresyon modelinin uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6’da verilen standart çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre dönem sonu not ortalamalarından sekizinci sınıf ikinci dönem ve yedinci sınıf birinci ve ikinci dönem fen bilgisi dersleri not ortalaması, standardize edilmiş regresyon katsayısının kareleri (β^2) dikkate alındığında her biri 0,02 ile eşit derecede yordayıcıdır. Sekizinci sınıf birinci dönem fen bilgisi dersi not ortalaması ise 0,01 ile bunları takip etmektedir. Bu değişkenlerin yordama güçlerinin manidarlığına ilişkin t değerlerinden sekizinci sınıf ikinci dönem ve yedinci sınıf birinci ve ikinci dönem fen bilgisi dersleri not ortalamalarının yordama güçlerinin manidar olduğu, fen bilgisi sekizinci sınıf birinci dönem notunun yordama gücünün manidar olmadığı anlaşılmaktadır.

OKÖSYS fen bilgisi alt testini yordamaya yönelik dönemlere göre açıklanan varyans değerleri birbirine yakın ve düşüktür. Ancak sekizinci sınıfın birinci dönemi hariç diğer üç döneme ait β^2 manidar şekilde yordayıcıdır.

Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavının sosyal bilgiler alt testinden (SAP) alınan puanlar ile yedinci sınıf sosyal bilgiler (S7), sekizinci sınıf (TİT8,V8) T.C. İnkılap Tarihi ile vatandaşlık dersleri başarı ölçüleri arasında sınıflara göre nasıl bir ilişki vardır?

OKÖSYS sosyal bilgiler alt testi puanlarının kestirilmesine ilişkin yedinci sınıf sosyal bilgiler, sekizinci sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve vatandaşlık dersleri dönem sonu not ortalamalarıyla standart çoklu regresyon analizi sonuçları ve en uygun regresyon eşitliği Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Sosyal Bilgiler Alt Testi Puanları ile Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler ve Sekizinci Sınıf İnkılap Tarihi ve Vatandaşlık Dersleri Dönem Sonu Not Ortalamaları Arasında Standart çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Dersler	B	Sh	β	β^2	t	p
V8.1	0,19	0,19	0,05	0	1,01	0,32
V8.2	-0,4	0,22	-0,09	0,01	-1,88	0,06
TİT8.1	0,81	0,19	0,24	0,06	4,23	0,00
TİT8.2	0,53	0,2	0,13	0,02	2,68	0,01
S7.1	0,79	0,18	0,21	0,05	4,34	0,00
S7.2	0,6	0,17	0,16	0,03	3,58	0,00
Sabit	2,35	0,62			3,79	0,00

$$SAP=2,35+0,81TİT8.1+0,79 S7.1+0,60S7.2+ 0,53TİT8.2$$

$$[F =93,86 ; p<0,01 ; R=0,47 ; R^2=0,22]$$

Regresyon analizinden elde edilen F değeri 63,98 ile 0,01 düzeyinde manidardır. Bu sonuçtan regresyon modelinin uygun olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 7’de verilen standart çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre dönem sonu not ortalamalarından sekizinci sınıf birinci dönem T.C. İnkılap Tarihi not ortalaması, standardize edilmiş regresyon katsayısının kareleri (β^2) dikkate alındığında 0,06 ile en önemli yordayıcıdır. Sosyal bilgiler yedinci sınıf birinci dönem ders notu 0,05 ile ikinci önemli yordayıcıdır. Bunları sosyal bilgiler yedinci sınıf ikinci dönem ve T.C. İnkılap Tarihi sekizinci sınıf ikinci dönem not ortalamaları sırasıyla 0,03 ve 0,02 ile izlemektedirler. Bu derslerin not ortalamalarının yordama güçlerinin manidarlığına ilişkin t değerlerinden T.C. İnkılap Tarihi ve vatandaşlık derslerinin tüm dönemlerde yordama güçlerinin manidar olduğu, vatandaşlık dersinin ise her iki dönemde de manidar olmadığı görülmektedir.

Sekizinci sınıf T.C. İnkılap Tarihi dersinin her iki dönemde de sınav başarısındaki varyansı manidar bir şekilde açıklayabilmesine sebep olarak ölçüt ve bağımlı değişken arasındaki zaman kısalığı söylenebilir. Yedinci sınıf sosyal bilgiler dersi de varyansı manidar olarak açıklamaktadır. Vatandaşlık dersinin her iki dönemde de varyansa etkisinin manidar olmaması alt testteki vatandaşlık dersiyle ilgili soru sayısının azlığıyla ilgili olabilir.

Tablo 7’deki t değerlerinden ve açıklanan varyanslardan dönemlere göre değişiklik göstermesi, sosyal bilgiler alt testinde ölçülen davranışların ilköğretimdeki derslerin dönemlere göre konu ve davranış dağılımını tam olarak temsil etmemesinden kaynaklanabilir.

OKÖSYS'ye 2002 yılında giren adayların ilköğretim dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf başarı ortalamaları ile OKÖSYS ham puanları arasında (HP) nasıl bir ilişki vardır?

OKÖSYS Tüm test puanlarının ilköğretim başarı ortalamalarından kestirilmesine ilişkin standart çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Toplam Test Puanları ile İlköğretim Başarı Ortalamalarından Arasında Standart çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Sınıflar	B	Sh	β	β^2	t	p
4	2,4	1,11	0,11	0,01	2,16	0,03
5	-0,33	1,20	-0,02	0,00	-0,28	0,78
6	6,00	1,17	0,37	0,14	5,13	0,00
7	0,56	1,30	0,03	0,00	0,43	0,67
8	4,39	1,22	0,23	0,05	3,61	0,00
Sabit	-8,59	3,09			-2,78	0,01

$$HP = -8,59 + 6 \cdot 6.Sınıf + 4,39 \cdot 8.Sınıf + 2,4 \cdot 4.Sınıf$$

$$[F = 120,99 ; p < 0,01 ; R = 0,69 ; R^2 = 0,48]$$

Regresyon analizinden elde edilen F değeri 120,99 ile 0,01 düzeyinde manidardır. Bu sonuç regresyon modelinin uygun olduğu göstermektedir.

Tablo 8'deki tüm test puanlarının kestirilmesine ilişkin standart çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre yıl sonu not ortalamaları ile OKÖSYS'den alınan ham puanlar arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon katsayısı 0,69'dur. Not ortalamaları tüm teste ait puanlardaki varyansın 0,48'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayılarının kareleri (β^2) dikkate alındığında tüm teste ait puanların en önemli yordayıcısı altıncı sınıf not ortalamasıdır. Altıncı sınıf not ortalaması tüm testteki varyansın 0,14'ünü açıklamaktadır. Onu 0,05 ile sekizinci sınıf not ortalaması ve 0,01 ile dördüncü sınıf not ortalaması izlemektedir. Dördüncü, altıncı ve sekizinci sınıf not ortalamaları tüm teste ait puanların önemli bir yordayıcısıyken, beşinci ve yedinci sınıf not ortalamaları tüm teste ait puanları manidar olarak yordamamaktadırlar.

TARTIŞMA VE SONUÇ

2002 OKÖSYS alt testlerinin güvenilirlik düzeyleri 0,77 ile 0,83 arasında değerler almıştır. Bu alt testlerin, soru sayıları da dikkate alındığında güvenilirliklerinin yeterli olduğu ileri sürülebilir.

Derslerin dönemlere ve yıllara göre başarı ortalamaları ilgili olduğu alt testteki başarıyı yordama durumları incelendiğinde, Türkçe 8.1 ve Türkçe 7.2'nin Türkçe alt testindeki başarıyı yordama gücünün manidar olduğu; matematik 8.1 ve matematik 7.2'nin matematik alt testindeki başarıyı yordama gücünün manidar olduğu; fen bilgisi alt testindeki başarıyı fen bilgisi 8.2, fen bilgisi 7.2 ve fen bilgisi 7.1'in yordama gücünün manidar olduğu görülmüştür. Sosyal bilgiler alt testindeki başarıyı yordayan değişkenler incelendiğinde, vatandaşlık dersinin bu testteki başarıyı yordama gücünün manidar olmadığı; sekizinci sınıf T.C. inkılap tarihi dersi ile yedinci sınıf sosyal bilgiler derslerinin birinci ve ikinci dönem başarılarının bu alt testteki başarıyı yordadığı görülmüştür.

Dört alt testin açıkladıkları değişkenliklerin dönemlere göre farklılık göstermesi; aynı dersin bir döneminin ilgili alt test başarısını yordarken, diğer döneminkinin yordama gücünün manidar olmaması, alt testlerde yoklanan davranışların dönemler arasında eşit dağılmadığının bir göstergesi olabilir. Bu durum, sınavda yoklanan davranışların ağırlığının her derste farklı bir dönemdeki davranışlara karşılık gelmesinden kaynaklanıyor olabilir. Diğer taraftan, OKÖSYS'de yoklanan davranışlarla ilköğretim yedinci ve sekizinci sınıfta okutulan derslerin kapsamının dağılımı arasında bir denge gözetme kaygısı güdülmemesinden de ileri gelmiş olabilir.

OKÖSYS'deki toplam test puanlarına ilişkin başarıyı en fazla altıncı sınıf not ortalamasının yordadığı, onu sekizinci sınıf ve dördüncü sınıf not ortalamalarının izlediği görülmektedir. Beşinci ve yedinci sınıf not ortalamalarının yordama güçleri manidar bulunmamıştır. Bu notların OKÖSYS'deki değişkenliği büyük miktarda açıkladığı görülmektedir. Başarı ortalamalarının tüm test puanlarını yordama gücünün yıllara göre giderek artması beklenirken, böyle bir durumla karşılaşılma; ancak not ortalamalarının birlikte açıkladıkları varyans ise 0,48 ile yeterli sayılabilecek bir düzeyde bulunmuştur.

Bu araştırmada ders notlarının ranj genişliği 0-5 arasındadır. Yeni yapılacak çalışmalarda öğrencilerin yazılı puanlarına ulaşılması ranjin daha geniş olmasını sağlayacaktır. Başarı ölçülerinin ranjinin geniş tutulması, ilköğretim başarısı ve sınav arasındaki ilişki hakkında daha fazla bilgi verici olacaktır.

Derslerin sınavdaki başarıyı yordama gücünün dönemlere göre farklılık göstermesi ve yordama gücünün yıllara göre düzenli bir artış göstermemesi, bu sınavın kapsamı ile ilköğretim programlarında kazandırılan davranışlar arasındaki ilişkinin daha derinlemesine incelenmesinin yararlı olabileceğini düşündürmektedir.

KAYNAKLAR

- Aiken, L. R (1971). *Psychological testing and assessment*. USA.
- Aşkar, P. (1985). *Yükseköğretime Öğrenci Seçme ve Yerleştirme sisteminin geçerliği. Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aslan, Ö. (2001). *1998 yılı Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavının yapısal geçerliği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme*, ÖSYM Yayınları, Ankara.
- Baykul, Y. (1989). *ÖSS ile yoklanan bilgi ve beceriler farklı okul tür ve sınıflarında ne ölçüde kazanılmaktadır?* Ankara: ÖSYM-TAB Eğitim Yayınları: 9.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirok, S. (1990). *ÖSS ve ÖYS puanları ile lise ve dengi okullardaki başarının yüksek öğretimdeki başarıyla ilişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deniz, Z. (2003). *İlköğretim akademik başarı ölçüleri ile Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı puanları arasındaki uygunluk geçerliği çalışması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, N. (1999). *Dersane deneme sınavları ile ÖSS ve ÖYS arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karakaya, İ. (2002). *Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavının Yordama Geçerliğine İlişkin Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karakaya İ. ve Ö. Kutlu (2002). Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavının Yordama Geçerliğine İlişkin Bir Araştırma. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi 1 (2)*,235-247.
- Kutlu Ö. ve İ. Karakaya (2003). Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavının Faktör Yapısına ve Yordama Gücüne İlişkin Bir Araştırma. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi 2 (4)*,209-223.

- Kelecioğlu, H. (2003). Ortaöğretim başarı puanlarının üniversiteye girişte iki aşamalı sınavda uygulanan ÖYS, ÖSS ve tek aşamalı sınavda uygulanan ÖSS ile ilişkileri. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- MEB (2001). *Ortaöğretim kurumları öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı kılavuzu*, EğiTek, Ankara.
- Oral, T. (1985). *Lise başarı ölçüleri ile ÖSYS puanları arasındaki uyum. Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önen E. (2003). *Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı başarısı ile lise 1. sınıftaki akademik başarıya ilişkin bir yordama geçerliği çalışması: fen lisesi örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özçelik, D. A. (1998). *Ölçme ve Değerlendirme*, ÖSYM Yayınları, 3. Baskı, Ankara.
- Sak, L. (1995). *Üniversite giriş sınavlarında kullanılan ikinci aşama (ÖYS) testlerinden alınan puanlar ve akademik başarı derecesi ile bir genel yetenek testinden alınan puanlar arası ilişkiler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tabachnick, B.G. & S.L. Fidell. (1996). *Using multivariate statistics*, (3.Edition), Harper Collins College Publishers, New York.
- Tathoğlu, O. (1985). *İlkokul seviyesinde bir seçme sınavında uygulanan testin geçerlik araştırması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tezbaşaran, A. A. (1991). *Yüksek öğretime öğrenci seçme ve yerleştirme sisteminde 1987 yılında yapılan değişiklikler üzerine bir araştırma. Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÜSYM (1979). *Üniversitelerarası seçme sınavı geçerlik araştırması*. Ankara: ÜSYM Araştırma, Geliştirme ve Proje Birimi.